Селäнä школ шин хаалгъд

Мана орн-нутгт, бичгдўдт школд орснаснь авн кўч-кöлснд, социалистическ Тöрскндäн дурллгъна сургъмдж öглгънä цуг эв-аргънь бўрдäгдсмн.

Партин болн правительствин шиидврмўд кўцäдж йовад мана крайин школмуд колхозмудла хамцдж ўўлдäд, селäнä школьникўдин политехническ сургъулин болн кўч-кöлснä сургъмджин айта гидг янз олдж авв. Гурвн джил хооран Григориполисск дундин школин педагогическ коллектив болн комсомольск организац, „Россия“ гидг колхозин правленä шунмгъа дöнъллгънд орн-нутгт тўрўн болдж сургъульчнрин бригад бўрдäлä. Эн бригадт батлгдсн колхозин газрин участксар школьникўд эврä чидлäрн эрднь-шишä, цагъан буудä, темснä культурмуд болн нарн öвснä яс тäрдж ургъагъад, садмуд болн виноградник суулгъдж асрна.

Ниицäтä кўч-кöлсн сургъульчнриг хамцнъгъу коллективд негдўлсиг, эдн селäнä эдл-ахун производствур ööрдсиг, сургъульчнрин диг-даран болн сурлгън ööдлсиг тўрўн джилин ашмуд ўзўлв. Школьникўд тäрäнä цуг культурмудар, колхозин производственн бригадсас, ик ургъц ургъацхав. „Россия“ гидг колхозд ирцхäсн КПСС-н ЦК-н негдгч сеглäтр ўр Н С. Хрущев болн СССР-н Министрмўдин Советин ахлачин негдгч дарук ўр А. И. Микоян сургъульчнрин тўрўн бригадин ўўлдвриг сäн гидгäр ўнлäд, эн дамшлтиг колхозмудар болн совхозмудар öргнäр тархатха гидж селвгäн öгцхäлä.

Партин к р а й и н комитет, крайин кўцäгч комитет, крайин комсомольск организацс болн бас тедў мет олн-äмтнä сургъулич кесг ääрм кöдлäчнр селäнä эдл-ахун производствур сургъульчнриг аргъта болхла икäр орулхин тöлä багъ биш кўчллгъäн тäвцхäв. Давсн джил Ставрополин колхозмудар болн совхозмудар сургъульчнрин 239 бригад кöдлцхäв, т ä р ä н ä кöдлмшт 15 минъгъ гар школьникўд гарцхав.

Одахн сургъульчнрин бригадсин тўрўн нўўрчнрин краевой слет 1957 джилин эргцд кесн кöдлмшин ашинь диглв. Багъ наста, джиргълин байрта сургъульч кöвўд болн кўўкд трибунур босцхав. Джиргълд чик хаалгъан олсн, государственн кевäр сандж-тоолдг, агрономин болн зоотехникин тöрмўдиг му бишäр меддг, эн багъчудиг öргмдж угагъар сонъсдж болш уга билä. Бичкн кöвўд-кўўкд эврäннь тöрскн колхозмудин болн совхозмудин ургъцин тускар санад, килмджäн гаргъджахнь медгдджäв. Эдн селäнä эдл-ахун гардгч кöдлäчнрин кöдлмшт бääх дуту-дундсинь, эндўсинь зöрмгäр шалгъдж келцхäв. Эдн заагас медрлтä колхозин кадрмуд öсдж гархнь ил медгдв.

Давсн джилд сургъульчнрин бригадс эрдни-шишäн ик ургъц ургъэлгънд онц оньган тäвцхäв. Эдн 10 минъгън гектар газрт тäрсн эрдни-шишäгъäс, колхозмудин болн совхозмудин производственн зурагъар хäлäгдснäс 20 процент икäр ургъц авх даалгъвр авцхав. Сургъульчнрин бригадст 1958 джилд тäрхин тöлä эрдни-шишäн гибридн эк тäрдж ургъах—эркн кöдлмш даалгъгдла. Багъ наста газр эдлäчнр, эднд даалгъгдсн кўндтä тöриг нертä кевäр кўцäцхäв. Эдн ургъцд му джилин бийднь, эрдни-шишäн 200 минъгъ гар центнер эк цуглулв, энўгäр 1958 джилд багъ гихдäн сай гектар эрдни-шишä тäрдж болхмн.

Карачаево-Черкесск автономн областин Николаевск дундин школин сургъульчнрин бригад 40 гектар газрт тäрсн эрдни-шишäн гектар болгънас 60-д центнер эрдни-шишäн буудä авв. Ипатовск района 11-ч номертä совхозин дундин школин сургъульчнрин бригад тäрсн эрдни-шишäн гектарас 58 центнер, Горячеводск сургъульчнрин бригад—47 центнер эрдни-шишäн буудä ургъадж авв.

Школьникўд ик ургъц авлгъна шин хаалгъинь шунмгъагъар хääгъäд, дамшлт сöрäд, терўгäн арднь ордж кинäнäр хäлäджäхиг темдглх кергтä. Тäрäнä ургъцд иим-тиим агротехническ авцин нилчинь шинджлдж хäлäдг дамшлтин участк уга школ ода ховр. Багъ наста натуралистнр ургъмлин шин сорт гаргългъар соньн дамшлт кецхäнä, темснä болн кеерўллгънä садин ўндс ургъацхана эднäр колхозн селäдин болн кöдлмшч поселксин уульнцс, площадьс кöкрўлнä.

Нўўрт йовх колхозмудин седвäрäр, äмн болгъна тоод мах, ўс болн тос гаргългъар ööрхн джилмўдин эргцд Америкин Соединенн Штатсиг кўцхин тöлä олн-äмтнä дöрлдäн эклсн цагт, сургъульчнр Ставрополин малчнрт, эн тöр хагъллгъндь дöнъгäн кўргх даалгъвр авцхасмн. Красногвардейск района, „Коммунар“ гидг совхозин сургъульчнрин бригадт гахан кичгўд асрджах гурвн звено бўрдäгдв. Бургустинск дундин школин сургъульчнр шовуна болн чиндгънä фермсäр кöдлджäцхäнä, Апанасенковск сургъульчнрин бригад дöрвн минъгъ гар шову öскв. Ольгинск болн Беломечетск школмуд хööнä отармудт шеф болцхана. Сургъульчнрин бригадсин чидлäр ниднин джилд кесг минъгън тонн малин олн-зўсн хот белдгдв.

Ставропольск край—машигъäр икäр аксгдсн селäнä эдлахун крайнь ил медгднä биший. Öлгä цагин техник медл уга селäнä, эдл-ахун производствин сäн гидг кöдлäчнь болдж чадш уга. Д у н д и н школмудин сургъульчнр ик гидг шунлттагъар шин машид дасцхана.

Давсн джилд сургъульчнрин бригадсар механизатормудин 65 звенос бўрдäгдлä. Багъ наста кöвўд болн кўўкд штурвальнс, прицепщикўд, комбайнермўдин н ö к д м ў д, трактористнр, ш о ф е р м ў д болдж кöдлцхäв. Красногвардейск района, Привольненск дундин школин механизатормудин звено автомобилин, буудä цеврлдг машинä болн комбайна кев-кецинь болн кöдлмшинь дасдж авад, тäрä хуралгъна цагт эн машидт кöдлцхäв. Горячеводск сургъульчнрин бригадас 35 кўн машиийовулх зöв авцхав. Хальмг автономн танъгъчин Приозерн дундин школин сургъульчнрин бригад хö киргългънä агрегат сääнäр дасад ниднин джилин хаврар 5 минъгъ гар хö киргъцхäв.

★

И. ЛЕБЕДЕВ.
КПСС-н Ставропольск крайкомин негдгч сеглäтр

★

Школин производственн бригад — сургъульчнриг селäнä эдл-ахун кўч-кöлснд дурлулдж, сургъмдж öглгънä ўнн хаалгънь болдг. Ўлгўрнь, Невинномысск районд н и д н и н джил дундин школ тöгсгсн кесг сургъульчнр колхозмудар болн совхозмудар кöдлхäр ўлдцхäв. Эдн, зокал метäр, кўч-кöлснä ööдм культурарн йилгърцхäнä, сäн ўзмджтäгъäр кöдлдж, олна кöдлмшт шунлттагъар орлццхана. Дундин школ тöгсгсн кесг минъгън багъчуд, саальчнр, гахачнр, шовучнр, хööчнр, трактористнр ш о ф е р м ў л болдж ода кöдлджäцхäнä. Партин крайин комитет ниднин джил дундин школ тöгсгсн багъчудиг кöдлмшт оруллгъна туск шиидвр авад, эдн профессий дасхднь аль-биє дöнъ-тусан кўргтхä гидж предприятьсин болн колхозмудин гардачнрт закла.

Сургъульчнрин бригадсин ашнь ганцхн экономическ ўзмджс биш. Энўнä гол чинрнь—хамцнъгъу кўч-кöлсн, сургъулин-сургъмджин кöдлмш яслгънд ик гидг нилчäн ўзўлснд бääнä. Сургъульчнрин бригадс кöдлджäх цуг школмудар школьникўд сургъуль дасылгън зöвäр сäärдж ööдлв. Бригадсар кöдллгън—биологар, химияр дассн медрлиг гўўдўлдж батлх эв-аргъ сургъульчнрт öгнä. Сургъульчнрин бригадсин члед бийäн бäрлгъндäн чигн ўлгўр ўзўлцхäнä. Крайин слетд Лысогорск дундин школин сургъульч Лида Чернышева нигдж келв:

—Бригадт бидн зуг сäн сургъульчнр авцхавдн. Дакад элгн-саднаннь сурврар, сургъульдан ўлддж йовх чигн сургъульчнриг, кемрджäн эдн сургъулäн чанъгъадж, бригадин нер бузрдшго ўгäн öгхлäнь, бас авдг болцхавдн. Энўнä ашд, манд ода сургъульдан ўлддж йовх кўн уга. Соньн нег ўлгўр таанрт келнäв. Сургъульч Стрельцова муугъар сурчала, хойр гисн темдг ховр бишäр авчала, бригадт орснаннь хööн, мел онъгдардж одв. Ода эн—сäн сургъульчнрин негнь. Эн сургъульч колхозд кöдлмшин кемджäгъäн давулдж кўцäнä.

Сенр агъарт кöдллгън, физическ культур келгън—школьникўдин эрўл-мендд сäн нилчäн ўзўлнä. Горячеводск дундин школин сургъульч Тая Добровольская нигдж келнä:

—Колхозд кесг ончта керг кўцäсндäн бидн байрлнавдн. Кöдлмш кесн деерäн, бидн сääнäр амрад, эврäннь цокцмахмудан батлад, нарнд шатад, тахшад, школурн сергмджтä, байртагъар ирцхäвдн.

Школин комсомольск организацин ўўлдвр зöвäр ясрдж äмлв. Сургъульчнрин бригадсин икнъкднь нäр-наадна кружокс, спортивн площадкс бўрдäгдв, тöрскн крайин газрар гääхўл кедж йовлгън бўрдäгдджäнä, селäнä эдл-ахун тўрўн нўўрин улсла харгълдан кегднä.

Бидн эврäннь öмн иим тöр тäвбвдн, эннь—1958 джилд селäнä дундин школ болгънд сургъульчнрин производственн бригад бўрдäх тöр.

Муугъан дарад тус уга,—политехническ сургъулин шин болн ўнтä гидг эн янз эк гатдж ўўдсн мана крайд чигн, энўнä агъу ик чинринь меддг уга колхозмудин болн совхозмудин гардачнр ода бийнь бääнä. Зäрм колхозин хол хäлäц уга ахлачнр сургъульчнрин бригадс теегт одхиг керг угад тоолна, энўнä керг-некврннь меддж, энўнд эркн кергтä дöнъ-тусан кўргхäр седхш. Партин крайин комитет тиим гардачнриг чиклхмн. Сургъульчнрин производственн бригадсин тöлä газрин участкс темдглдж гаргъад, полевой культурн станс белддж öгäд, бригадсиг кöлгн-кўчäр болн хот-хоолар теткäд, селäнä эдл-ахун культурмуд ургъахд эркн кергтä техник теднд батлтха гидж колхозин ахлач болгънд, совхозин директор болгънд селвгäн öгўвдн. Сургъульчнрин бригадсин чидлäр 1958 джилд 100 минъгън гектар эрдни-шишä тäрхäр шиидгдсн бääнä. Бригадмуд гектарас дундлад 50-д центнер буудä ургъадж авх даалгъвр авцхав.

Ставропольск край—торгън нооста хöд икäр öсгдг край болджана. Кесг школмудин сургъульчнр хööнä отармудт шефств авхар шиидцхäв. Школьникўдин чидлäр хургъд хäлäдж öсклгън öргнäр бўрдäгдхмн. Дундин школ тöгсгсн кесг багъчуд хööчнр болдж кöдлхäр седджäцхäнä. Нургълдж дундин школ тöгсгсн багъчудас хööчнрин шишлнъ школмуд бўрдäхäр темдглджäнäвдн.

Крайин слетд цуглрцхасн сургъульчнрин бригадс, кесг минъгън тугъл, гахан кичг, чиндгъ болн багъ гихдäн нег сай шову хäлäдж öсгх даалгъвр авцхав. Сургъульчнрин бригад болгън эврäннь школин усадьбан цецгрджäх садт хўврäх, колхозмудар болн совхозмудар сад болн виноградник суулгългънд, тöрскн селäдин болн балгъсдин уульнцс кöкрўллгънд шунлттагъар орлцхар шиидцхäв.

Колхозмудар болн совхозмудар сургъульчнрин производственн бригадс бўрдäлгънä дамшлт Ставрополин газрин агъугъас давад, ик холд тарв. Кесг зун бригад, манла дöрлджäх Ростовск болн Одесск областьсäр болн бас тедў мет манла хошалдж бääдг Краснодарск крайд болн Сталинградск областьд ода кöдлджäцхäнä. Селäнä школьникўдин политехническ сургъ
тла.ах-дўўгъин со
орн-нутгудин—Ки
гарин, Германск
ческ Республикин
ньлдцхав.

Колхозмудар бо
мудар сургъульчнр
водственн бригадси
болн цаарандк йову
болад, эднä дамшл
шинджлдж хäлäгъ
гäр тархалгън не
Ставропольск издате
рополин сургъульч
гадсин кöдлмшин дам
гдджäх декдр гархкар
джäнä. Школин
ўўлдвр ўзўлджäх к
учрагдв.

РСФСР-н сургъу
министерств болн
ческ науксин Акаде
классмудин школьни
рин болн намрин тäр
мшт орлцлгъ ягъ
теткхин тускар сан
кергтä билä. Тäрäнä
хооран саалт тесхш
школмудар болхла,
сургъуль дасгдна. Б
рин органст сургъ
дамшлтин болзгинь
батлх эв-аргъ öгäд, с
зурагъар производств
шлтд хäлäгдсн цагиг
кöдлмш келгъäд олз
угай?

Агротехническ за
кўцäлгъиг болн шко
гадсин медрлл гаргъ
цагин селäнä эдл-ах
олзллгъиг гардх аргъ
ин шишлнъ белдвр эр
цаг ирчкв. Энўнä эр
гс, агрономс, физик
кўд болн талдан тии
алистнр белддж чад
гическ институтсин
ческ, физическ факул
тиим факультетсин
снь невчк сольгдх зö

Естествознань, хим
мет тиим дисциплис
мудин программсд со
улх кергтäг кöдлмш
лт ззаджана. Ода сур
селäнä эдл-аху гард
рўн нўўрин эвлä бол
водственн тўрўн нў
кўцлслä таньлдг
Сургъулин программ
водствин улиг болн п
ственн дамшлтиг ору
залгълдулдж, дундин
йирин сургъулин дис
тöлä хорлт угагъар
сургългъна болзгиг н
утгхкин туск тöр бо
Эннь сургъулин джи
туршарт сургъульчнр
мшинь багълх эв-аргъ

СССР-н селäнä э
министерств колхозму
лдг сургъульчнрин бр
кöдлмшин туст килмд
зöвтä бääсмн, болв
тускар нег ўг чигн ам
аг темдглх кергтä.

Колхозмудар болн
мудар гарсн сургъ
рин производственн
гадс селäнä эдл-ахун
кўч-кöлснлä залгълдул
гъна прогрессивн эркн
болджана. Бääрн газрин
тийн болн комсомольск
низацсин, колхозмудин
хозмудин гардачнрин бол
дин школмудин педагог
коллективсин килмдж
оньг эднä эргнд гаргъх

Январин 6-д гарсн „Правда“ га